

Кваліфікаційна робота (проект)

МАГІСТР

(освітній ступінь)

на тему: **Реалізація державної політики
в сфері інфраструктури та благоустрою
(на прикладі Рівненської міської ради)**

Виконала:

Здобувач ОП Місцеве самоврядування
Спеціальності

281 Публічне управління та
адміністрування

Савкіна Н.Ю.

(прізвище та ініціали)

Керівник доц. **Антонова С.Є.**

(прізвище та ініціали)

Рецензент доц. **Мартинюк Г.Ф.**

(прізвище та ініціали)

РЕЦЕНЗІЯ

на магістерську роботу
студентки Савкіної Наталії Юріївни

на тему: «Реалізація державної політики в сфері інфраструктури та благоустрою (на прикладі Рівненської міської ради)»

Трансформаційні процеси як у державі, так і у світі суттєво впливають на державну політику, що виступає причиною формування нових суспільних відносин і, відповідно, зумовлює розроблення якісно нових регуляторів, які матимуть ефективні важелі впливу на них. Одним із таких нових видів суспільних відносин, що сформувалися останнім часом, є відносини у сфері інфраструктури та благоустрою. Отже, увиразнюється потреба у формуванні адекватної державної політики у належній сфері, основним завданням якої має виступати формування гарантованих умов для реалізації важливих функцій і надання життєво важливих послуг. Даний процес уможлиблюється завдяки розвитку ефективної системи адміністративно-правового регулювання державної інфраструктурної політики.

Мета наукового дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні і розробленні практичних рекомендацій щодо вдосконалення державної політики в сфері інфраструктури та благоустрою.

Авторкою запропонована логічна структура, влучно визначені об'єкт, предмет, мета і завдання. Робота містить вступ, три основних розділи, висновки до кожного розділу та загальні висновки, список використаних джерел. Отримані дослідницею результати дослідження можна запровадити в теорію і практику діяльності органів державної влади в сфері інфраструктури та благоустрою.

Для вирішення поставлених проблем було успішно застосовано систему загальнонаукових та спеціально наукових методів. Це забезпечило достовірний та об'єктивний аналіз державної політики в сфері інфраструктури та благоустрою.

Роботу виконано із застосуванням наукового стилю та дотриманням установлених вимог. Але допущено окремі стилістичні помилки, що не впливають на роботу в цілому. Авторка успішно застосувала здобуті під час навчання теоретичні та практичні знання, вміння та навички в галузі публічного управління та адміністрування для вирішення конкретних практичних завдань.

В цілому можна зробити наступні висновки.

Робота виконана на високому науково-теоретичному рівні. Студентка під час написання роботи проявила себе як підготовлений спеціаліст який вміло володіє теоретичною базою та поєднує теорію з практикою. У процесі написання роботи здобувачка сумлінно поставилася до виконання окреслених у дослідженні завдань.

Магістерська робота Савкіної Н.Ю. відповідає всім вимогам ЗВО, що пред'являються до її написання і рекомендується до захисту в ЕК, та заслуговує оцінку «відмінно» (95 балів), а її авторка – Савкіна Наталія Юріївна - на присвоєння кваліфікації «магістр з публічного управління та адміністрування».

Рецензент
к.п.н., доцентка

Мартинюк Г.Ф.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ І ТЕОРЕТИЧНІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В ГАЛУЗІ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА БЛАГОУСТРОЮ.....	8
1.1. Поняття та ознаки державної інфраструктури та благоустрою.....	8
1.2. Нормативно-правові засади реалізації державної політики в сфері інфраструктури та благоустрою.....	19
1.3. Зарубіжний досвід реалізації державної політики в сфері інфраструктури та благоустрою.....	26
Висновки до розділу І.....	42
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ СФЕРИ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА БЛАГОУСТРОЮ РІВНЕНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ.....	43
2.1. Функціонування сфери інфраструктури та благоустрою в м. Рівного.....	43
2.2. Аналіз фінансового забезпечення сфери інфраструктури та благоустрою м. Рівного.....	66
2.3. Діяльність департаменту інфраструктури та благоустрою Рівненської міської ради.....	84
Висновки до розділу ІІ.....	103
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА БЛАГОУСТРОЮ.....	105
3.1. Стратегічні напрями державного регулювання розвитку міської інфраструктури та благоустрою	105
3.2. Шляхи вдосконалення сфери інфраструктури та благоустрою міста Рівного.....	116
3.3. Проблеми та перспективи державної політики в сфері інфраструктури та благоустрою міст України.....	123

Висновки до розділу III.....134

ВИСНОВКИ.....136

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....139

ВСТУП

Актуальність теми. Трансформаційні процеси як у державі, так і у світі суттєво впливають на державну політику, що виступає причиною формування нових суспільних відносин і, відповідно, зумовлює розроблення якісно нових регуляторів, які матимуть ефективні важелі впливу на них. Одним із таких нових видів суспільних відносин, що сформувалися останнім часом, є відносини у сфері інфраструктури та благоустрою. Отже, увиразнюється потреба у формуванні адекватної державної політики у належній сфері, основним завданням якої має виступати формування гарантованих умов для реалізації життєво важливих функцій і надання життєво важливих послуг. Даний процес уможливлується завдяки розвитку ефективної системи адміністративно-правового регулювання державної інфраструктурної політики.

В даний час, особливо під час воєнного стану, *інфраструктура та благоустрій* – це найважливіші сфери діяльності територіальних громад міст, котрі формуються в умовах проведення реформи децентралізації. За допомогою благоустрою створюються комфортні умови для життя населення, що сприяє створенню умов для формування здорового, зручного життя як для окремої людини, так й для всіх жителів міст, зокрема, м. Рівного.

Безсумнівним є той факт, що у всіх розвинених країнах світу ситуація, що складається в містах – це предмет особливої уваги зі сторони органів влади всіх рівнів, політичних партій та громадських рухів, засобів масової інформації й широких верств населення. Ситуація в містах – є своєрідним «дзеркалом», в котрому знаходить відображення рівень соціального та економічного розвитку держави, саме тому питання щодо екологічного стану в розвинених державах займають одне із провідних місць в політичному та громадському житті суспільства. При виконанні комплексу заходів передбачених реформою децентралізації нагальним є

значне поліпшення екологічного стану й зовнішнього вигляду міст, створення більш комфортного мікроклімату, санітарно-гігієнічних та естетичних умов на вулицях, в житлових кварталах, більшості громадських місць (парках, бульварах, скверах тощо).

Наразі назріла потреба в системному вирішенні проблеми благоустрою території міста. Послуги із благоустрою території громади в межах децентралізації потребують пильної уваги та включають в себе сукупність програм і планів, розробку та реалізацією сукупності заходів, спрямованих на створення та розвиток естетичності й соціально-екологічної впорядкованості міського середовища. Важливими складовими частинами даного середовища є результати заходів пов'язаних з:

- полагодженням дворових фасадів будинків;
- архітектурно-планувальною організацією території;
- реконструкцією;
- освітленням територій, будівель, споруд;
- висадкою зелених насаджень;
- розміщенням малих архітектурних форм й об'єктів міського дизайну;
- розміщенням реклами, елементів візуальної комунікації й інформації.

Внутрішньо міським зеленим насадженням притаманне велике культурно-побутове значення (повсякденно обслуговування населення): виконання істотної ролі гігієнічного відношення як засобу впливу на мікроклімат міста, району у місті, виконання ролі органічної частини архітектурного рішення міста. На сьогодні роботам щодо благоустрою території міста приділяється особлива увага. З ростом міст і підвищенням технологічного рівня промисловості все більш гострою стає проблема благоустрою міських територій. Ця проблема вимагає ретельно зважених управлінських рішень, пов'язаних з плануванням роботи підприємств, що займаються благоустроєм.

На сучасному етапі розвиток благоустрою території, неможливий

без активного використання досягнень наукового та технічного прогресу, існуючого передового практичного досвіду, без систематичного підвищення кваліфікації кадрів. Актуальність магістерської роботи також виявляється кризою розуміння змісту та сутності децентралізації, місця та ролі благоустрою в процесах становлення та розвитку територіальних громад в нашій державі.

Методологія формування та розвитку окремих елементів державної інфраструктурної політики вже частково закладена у наукових та навчальних працях вітчизняних дослідників, зокрема таких, як-от: В. Авер'янов, О. Андрійко, І. Арістова, О. Бандурка, Ю. Битяк, М. Віхляєв, В. Гаращук, А. Гетьман, І. Голосніченко, В. Грохольський, В. Гурковський, І. Діордіца, С. Джерджа, Є. Додін, В. Доненко, О. Дубинський, Н. Коваленко, Т. Коломоєць, В. Колпаков, Б. Кормич, М. Корнієнко, О. Кохановська, Г. Красноступ, І. Крегул, О. Кузьменко, В. Куріло, М. Кучерявенко та ін.

У дослідженнях вітчизняних вчених приділяється увага аналізу механізмів та технологій управління благоустроєм територіальних громад, серед яких: О. Бабаєвська, А. Бодров, Б. Васильєв та ін. Дослідження різноманітних аспектів сфери благоустрою населених пунктів як елементів та чинників суспільного добробуту здійснювали А. Кандаурова, Н. Уфимцев, Н. Шеїн тощо. Проблеми механізмів державного регулювання сфери благоустрою міст розкрито в працях таких дослідників, як М. Батора, К. Бельського, Л. Бирюкова, Л. Веліхова, Ж. Возея та ін. Моделі та методи державного регулювання сфери благоустрою широко висвітлені в роботах таких дослідників, як В. Бабаєва, О. Білянського, О. Бурака, О. Буханевича, І. Драгана, І. Запатріної та ін.

Мета та завдання наукової роботи є аналіз сучасного стану та розробка заходів щодо вдосконалення реалізації державної політики в сфері інфраструктури та благоустрою (на прикладі Рівненської міської

ради).

Для досягнення мети поставлено такі завдання: здійснити теоретичний аналіз основних понять та елементів благоустрою; проаналізувати нормативно-правову базу сфери інфраструктури та благоустрою; здійснити аналіз управління сферою інфраструктури та благоустроєм території м. Рівне; розглянути фінансове забезпечення сфери інфраструктури та благоустрою в м. Рівне; здійснити пошук напрямів вдосконалення державної політики в сфері інфраструктури та благоустрою.

Об'єкт - процес функціонування сфери інфраструктури та благоустрою.

Предмет – відносини, які виникають під час реалізації державної політики в сфері інфраструктури та благоустрою (на прикладі Рівненської міської ради).

Інформаційною базою магістерської роботи є наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених з різних аспектів вище означеної проблематики; закони України, укази Президента України, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України, матеріали мережі Інтернет.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що матеріали наукової магістерської роботи можуть бути використані в процесі співпраці з державними органами влади, органами місцевого самоврядування, державними установами, а також у навчальному процесі закладів вищої освіти та центрах підвищення кваліфікації.

Структура та обсяг магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел. Повний обсяг магістерської роботи становить 144 сторінки, із них 139 сторінок основного тексту.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА БЛАГОУСТРОЮ

1.1. Поняття та ознаки державної інфраструктурної політики

Життєздатність соціально-економічного середовища регіону багато в чому залежить від рівня розвитку і надійності інфраструктури та благоустрою. Процес формування інфраструктури досить тривалий. Він нерозривно пов'язаний з певними ресурсами, жорстко прив'язаний до території і багато в чому залежить від територіальної організації сфери виробництва і сфери обігу в кожному конкретному регіоні.

Термін «інфраструктура» з'явився у термінології для позначення допоміжних служб і систем. У економічну літературу цей термін увів у 1955 р. американський вчений П. Розенштейн-Родан, що визначив інфраструктуру як комплекс загальних умов, що забезпечують сприятливий розвиток приватного підприємництва в основних галузях економіки і задовольняють потреби всього населення.

Отже, інфраструктура – це комплекс споруд і видів діяльності, що забезпечують створення необхідних умов для ефективного функціонування матеріального виробництва, вільного руху всіх видів товарів і ресурсів, а також нормальної життєдіяльності населення певної території. Інфраструктура є невід'ємною частиною економічного простору, точніше це створений на певному просторі комплекс умов, що стимулюють розвиток економічної діяльності на цій території.

У економічному сенсі інфраструктура має декілька дуже важливих характеристик. По-перше, усі складові її галузі не створюють цінностей, і витрати на створення інфраструктури (дуже істотні) можуть окупитися лише після того, як почнуть давати продукцію виробничі галузі, що виникають завдяки їй; по-друге, сучасне виробництво не може розвиватися в конкретному регіоні, якщо в ньому відсутня інфраструктура, тобто створення інфраструктури повинне певним чином випереджати господарське освоєння

ВИСНОВКИ

1. Визначено поняття та ознаки державної інфраструктурної політики. Встановлено, що державна інфраструктурна політика має інтерпретуватися в концептуальному та діяльнісному аспектах; їй, як процесу, притаманна етапність: від плану, курсу дій – до чіткого і нормативного закріпленого алгоритму реалізації; вона (політика) концентрує в собі суспільно значущі цінності, інтереси і потреби і є багатосуб'єктною.
2. Встановлено, що у законодавстві за період 2015–2020 рр. термінологічне сполучення «державна інфраструктурна політика» не застосовується жодного разу. Виходячи з цього, науково обґрунтовано формування неологізму і надання йому правової дефініції з урахуванням низки чинників, які впливають на даний процес, багатозначності самого поняття, адже водночас державна інфраструктурна політика виступає як певна система, управлінська категорія, невід'ємна частина політико-правового процесу, інструмент реалізації національних інтересів тощо.
3. Благоустрій - сукупність робіт і заходів, спрямованих на забезпечення сприятливих умов життя населення. Правові, економічні, екологічні, соціальні та організаційні засади благоустрою населених пунктів найбільш повно визначаються в законі «Про благоустрій населених пунктів». Важливим є комплексний благоустрій територій - проведення на визначеній території населеного пункту (мікрорайон, квартал, парк, бульвар, вулиця, провулок, узвіз тощо) комплексу робіт з улаштування (відновлення) покриття доріг і тротуарів, обладнання пристроями для безпеки руху, озеленення, забезпечення зовнішнього освітлення та зовнішньої реклами, встановлення малих архітектурних форм, здійснення інших заходів, спрямованих на поліпшення інженерно-технічного і санітарного стану території, покращення її естетичного вигляду.
4. Комплекс проблемних питань у сфері благоустрою населених пунктів пов'язаний із:

- неналежним утриманням територій населених пунктів, в тому числі – їх санітарним очищенням, збереженням об'єктів загального користування;
- недостатнім приділенням уваги благоустрою міських територій, особливо на територіях індивідуального житлового будівництва та на прибудинкових територіях багатоповерхових будинків;
- незадовільним станом вулично-дорожньої мережі, зокрема – доріг, тротуарів і прибудинкових проїздів в населених пунктах, їх прибирання, особливо у зимовий період, а також зовнішнього освітлення територій;
- масовим знищенням зелених насаджень й зменшенням розмірів зелених зон, таких як парки, лісопарки, рекреаційні зони тощо;
- екологічно-небезпечним поводженням з побутовими відходами;

5. Формування нормативно-правового регулювання питань захисту інфраструктури обумовлене низкою факторів, серед яких виділяють: природні та техногенні загрози, терористичні загрози, збройну агресію та воєнні дії на території країни, кібератаки, яким піддаються об'єкти критичної інфраструктури. Незважаючи на наявність наукових розробок щодо організаційно-правових та інших питань захисту інфраструктури, досі наявна потреба у дослідженні нормативно-правового регулювання захисту об'єктів критичної інфраструктури, обумовленого воєнним станом в Україні. Сутність державної політики у сфері захисту об'єктів критичної інфраструктури, її завдання, обумовлені метою, та стан реалізації в умовах воєнного стану в Україні. Концептуальні засади створення державної системи захисту критичної інфраструктури, розроблені Урядом України, основні проблеми, розв'язання яких передбачалось, шляхи та сучасний стан реалізації зазначених положень в умовах правового режиму воєнного стану в Україні. Окреслено коло суб'єктів національної системи захисту критичної інфраструктури, передбачених чинним законодавством, серед яких розглянуто роль уповноваженого органу у сфері захисту критичної інфраструктури України, повноваження якого у період дії правового режиму воєнного стану в Україні покладено на Державну службу спеціального

зв'язку та захисту інформації України. Аргументовано, що сучасне законодавче визначення поняття «захист критичної інфраструктури», закріплене у Законі України «Про критичну інфраструктуру», за своїм змістом наближене до законодавчого визначення терміну «захист критичної інфраструктури», що міститься в законодавстві Європейського Союзу.

6. В країнах ЄС існує справедливий бюджетний розподіл коштів між різними рівнями державного управління, що забезпечує безперебійне поточне фінансування відтворювальних витрат регіону і муніципалітету, а також наявність у розпорядженні муніципалітетів досить пристойного бюджету розвитку територій (властиво всім країнам з розвиненою ринковою економікою);

- значне фінансування у рамках державних і регіональних цільових програм розвитку інфраструктури та благоустрою;

- формування і рівноправний розподіл державних і регіональних фондів розвитку територій, які є одними з основних фінансових джерел проведення самостійної муніципальної політики розвитку територій;

- конкурентний відбір організацій (в основному приватних підприємств) на виконання послуг з управління та житлово-комунального обслуговування;

- застосування методів економічного стимулювання розвитку приватного бізнесу в сферах традиційно-монопольного виконання робіт (надання послуг).

7. Визначено перспективи державного регулювання в сфері інфраструктури та благоустрою міста:

впровадження підходів сталого розвитку, запровадження патріотизму, встановлення чітких вимог до об'єктів та елементів благоустрою для різних верств населення, впровадження умов для людей з обмеженими можливостями, посилення вимог до якості елементів благоустрою, удосконалення підходів розподілу бюджетних коштів, підготовка та

перепідготовка кадрів, застосування інформаційно-психологічного впливу на населення.

8. Встановлено, що не існує ідеальної моделі благоустрою міст, придатної для всіх країн. Повне копіювання тієї чи іншої моделі може спричинити негативні наслідки для України. Отже, необхідно переосмислити й адаптувати світовий досвід публічного управління сферою благоустрою у містах, що стане чудовим спонуканням до відповідних дій для України на її шляху до розвитку та процвітання.